

ELEKTRONICKÉ BANKOVNÍCTVO

Elektronické bankovníctvo umožňuje klientom nepretržitý prístup k účtu v banke. Elektronické bankovníctvo používa na poskytovanie služieb a operácií elektronické distribučné cesty.

Členenie elektronického bankovníctva sa sústreďuje na dve kritériá:

1. Podľa charakteristiky dodávateľských ciest
 - uzavreté – s prístupom členov systému.
 - otvorené – nie sú viazané na podmienku členstva v systéme;
2. Podľa technického zariadenia, ktoré je potrebné na prístup klienta k ponúkaným službám:
 - telefóny,
 - osobné počítače,
 - samoobslužné terminály.

Služby elektronického bankovníctva sa členia na pasívne, s možnosťou informovať sa o stave a operáciách na účte, a na aktívne operácie umožňujúce vykonávať operácie priamo online.

Pasívne služby sú napríklad:

- informácie o účte,
- prehľad transakcií,
- informačné služby,
- poskytovanie výpisov z účtov,
- poskytovanie sadzobníkov,
- poskytovanie kurzových lístkov,
- hlásenie stratených platobných kariet.

Aktívne služby sú napríklad tieto:

- prevody medzi účtami,
- operácie s cudzími menami, napríklad aj pri účtoch vedených v inej než domácej mene alebo pri platbách kartou v zahraničí,
- platenie na základe trvalých príkazov,
- online pôžičky,
- prídavné služby spojené s platením cez iné finančné siete.

Zriadenie služieb elektronického bankovníctva je podmienené jednoznačnou identifikáciou klienta. Prístup klienta k účtu je zabezpečený určitým stupňom ochrany, napr.:

1. identifikácia (overenie totožnosti klienta prostredníctvom identifikačného čísla),
2. autentizácia (overenie totožnosti na základe PIN čísla, ktoré aktivuje elektronický kľúč),
3. certifikácia (prebieha na základe potvrdenia dát, zašifrovania dát a generovania certifikačného kódu, rovnaké operácie vykoná banka a transakciu povolí vtedy, ak sa zhodujú certifikačné kódy).

Medzi najviac používané identifikačné prostriedky patria:

1. Elektronický resp. digitálny podpis. Generuje sa v počítači po vložení diskety s elektronickým kľúčom a po zadaní hesla, ktorým je tento kľúč kryptovaný na diskete.
2. GRID karta. Založená je na princípe maticového systému usporiadania znakov v riadkoch a stĺpcoch. Každá karta je generovaná systémom ako jedinečná. Banka v procese autorizácie žiada od klienta niekoľko náhodne zvolených znakov v určených políčkach karty;
3. Elektronický kľúč. Na základe kódu v čipovej karte alebo na diskete a PIN kódu sa generuje autentifikačný algoritmus, ktorý overuje banka.
4. Sms autorizácia.

Základné formy elektronického bankovníctva

1. Homebanking

V súčasnosti je táto forma elektronického bankovníctva menej využívaná. Homebanking umožňuje využívanie aktívnych a pasívnych bankových služieb z domáceho prostredia. Jeho základom je dátová komunikácia medzi klientom a bankou prostredníctvom osobného počítača s využitím komutovaných telefónnych liniek a analógových modemov.

Klient disponuje prístupovým kódom v podobe alfanumerickej kombinácie alebo elektronického kľúča. Je uložený vo forme hesla na diskete alebo zariadenia na generovanie osobného kľúča. Vo vzťahu k informačnému systému banky homebanking funguje off-line spôsobom, finančné operácie sa vykonávajú po dávkach.

Medzi základné parametre homebankingu patria:

- spôsob výmeny dát (telefónna sieť, verejná dátová sieť, disketa),
- zabezpečenie komunikácie, šifrovanie,
- spôsob zapojenia klienta a podmienky zapojenia.

2. Internetbanking

Pokročilejšou formou elektronického bankovníctva je internetbanking. Rozlišujeme dva druhy internetbankingu:

1. Plnohodnotný. Tento druh internetbankingu umožňuje prístup z ktoréhokoľvek počítača, vyžaduje vzájomnú autentizáciu klienta a banky.
2. Neplnohodnotný. Tento druh služieb je viazaný na konkrétny počítač, preto sa vyžaduje inštalácia špeciálneho bezpečnostného softvéru.

Na vykonávanie internetbankingu klient potrebuje identifikačný kód. Najčastejšie sa používa elektronický kľúč, ktorý umožňuje prekonávať riziká vyplývajúce z verejnej komunikačnej siete.

3. WAP-banking

WAP-banking (WAP-Wireless Application Protocol) označuje dátovú komunikáciu s bankou prostredníctvom mobilného telefónu. Je odvodený od internetbankingu s prispôbením zobrazovania na displeji mobilného telefónu.

4. SIM Toolkit-banking

Poskytovanie služieb SIM Toolkit-bankingu je spojené s dohodou medzi bankou a operátorom mobilnej siete. Na využívanie uvedených služieb prostredníctvom SIM Toolkit-bankingu je potrebná špeciálna SIM karta s prístupom k bankovým službám. Implementácia SIM Toolkit-bankingu sa zobrazuje v menu telefónu ako položka s názvom banky poskytujúcej uvedené služby.

5. GSM-banking

GSM-banking sa využíva najmä na realizáciu pasívnych služieb elektronického bankovníctva, ale umožňuje aj realizáciu aktívnych operácií. GSM-banking je založený na komunikácii klienta s bankou prostredníctvom krátkych textových správ SMS (Short Message Service). Klient odosiela banke požiadavky formou SMS a ona mu poskytne odpovede vo forme SMS. Správy môžu byť nevyžiadané a vyžiadané. Klient sa obracia na banku prostredníctvom telefónneho čísla, alebo mu banka zasiela v dohodnutej frekvencii výpisy a údaje vo forme SMS.

6. Mailbanking

Mailbanking slúži na realizáciu pasívnych služieb elektronického bankovníctva. Mailbanking sa vykonáva prostredníctvom verejnej komunikačnej siete internet. Klient dostáva informácie o účtoch, operáciách, obratoch a iné informácie na jeho e-mailovú adresu v stanovenej periodicite.

7. Callbanking

Callbanking je služba elektronického bankovníctva, ktorá umožňuje aktívne a pasívne operácie elektronického bankovníctva. Realizuje sa prostredníctvom telefónu s tónovou voľbou. Klient sa spojí s hlasovou službou prostredníctvom verejného telefónneho čísla a vykonáva požadované operácie. Klienta naviguje hlasové menu a ten pomocou tónovej voľby na tlačidlovom telefóne zadáva svoje operácie.

Na vykonávanie aktívnych operácií elektronického bankovníctva je potrebný osobný elektronický kľúč. Pri uzatváraní zmluvy o callbankingu je potrebné označiť účty, ktorých sa týka využitie daného komunikačného kanálu a spôsob identifikácie podľa toho, aké operácie sa budú realizovať.

Takáto forma elektronického bankovníctva je vhodná najmä pre tých klientov, ktorí využívajú služby banky s menšou frekvenciou.

8. TVbanking

TVbanking sa realizuje pomocou televízneho prijímača s prípojkou na jednoduché menu, umožňuje získavať informácie poskytované bankou.

Myšlienka rozvoja TVbankingu prišla pred rozvojom internetu. Televízny prijímač s internetovými aplikáciami má málo výhod v porovnaní s počítačom, a tak rozvoj uvedeného produktu nie je jednoznačný.

9. Samoobslužné zóny

Samoobslužné zóny sú zóny prevádzkované bankou alebo špecializovanou inštitúciou. Vstup do samoobslužnej zóny umožňuje multifunkčná platobná karta. V samoobslužných zónach sú zariadenia:

1. Bankomat.
2. Bankomat kombinovaný s nočným trezorom, ktorý umožňuje vklady a výbery v hotovosti.
3. Bankomat so zmenárenským modulom kombinovaný s depozitom, ktorý umožňuje vklady, výbery, zmenárenské operácie a informácie o zostatkoch na účtoch.
4. Transakčný terminál, umožňujúci vykonávať platobné príkazy, prevodné príkazy na účty v ľubovoľných bankách, informácie o obratoch na účte

klienta za ľubovoľné časové obdobie a umožňuje získať výpisy za zvolené obdobie.

5. Autosejfy, ktoré predstavujú automatické bezpečnostné schránky.